

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

10. SINIF

**5. ÜNİTE: İSLAM DÜŞÜNÇESİNDE
İTİKADİ SİYASİ ve FIKHİ YORUMLAR**

**İslam Düşüncesinde
İtikadi ve Siyasi Yorumlar**

Neler Öğreneceğiz?

- İslam düşüncesinde itikadi ve siyasi mezhepler
- **Ehl-i Sünnet** kavramının tanımı
- Ehl-i Sünnetin kolları: **Maturidilik** ve **Eşarilik**
- **Şiilik** kavramının tanımı
- Şiiliğin kolları: **İmamiye** ve **Zeydiye**

- Müslümanlar arasında Hz. Peygamber'in (s.a.v.) vefatından sonra çeşitli **siyasi ihtilaflar** ortaya çıkmıştır.
- Başlangıçta siyasi yorum farklılıklarından kaynaklanan bu ihtilaflar zamanla bazı **itikadi** ve **siyasi mezheplerin** oluşmasına neden olmuştur.
- Bazı itikadi mezhepler ise doğrudan itikadi konularla alakalı olarak ortaya çıkmıştır.

İslam Düşüncesinde
İtikadi ve Siyasi Mezhepler

Ehl-i Sünnet

Şia/Şiilik

Maturidilik

Eşarilik

İmamiye

Zeydiye

Ehl-i Sünnet

İslam'ı anlama ve yorumlama biçimi olarak Hz. Peygamber'in(s.a.v.) **sünnetini** ve **sahabenin yolunu** esas alan mezheptir.

Ehl-i Sünnet ve'l-cemaat isminin kısaltılmış halidir.

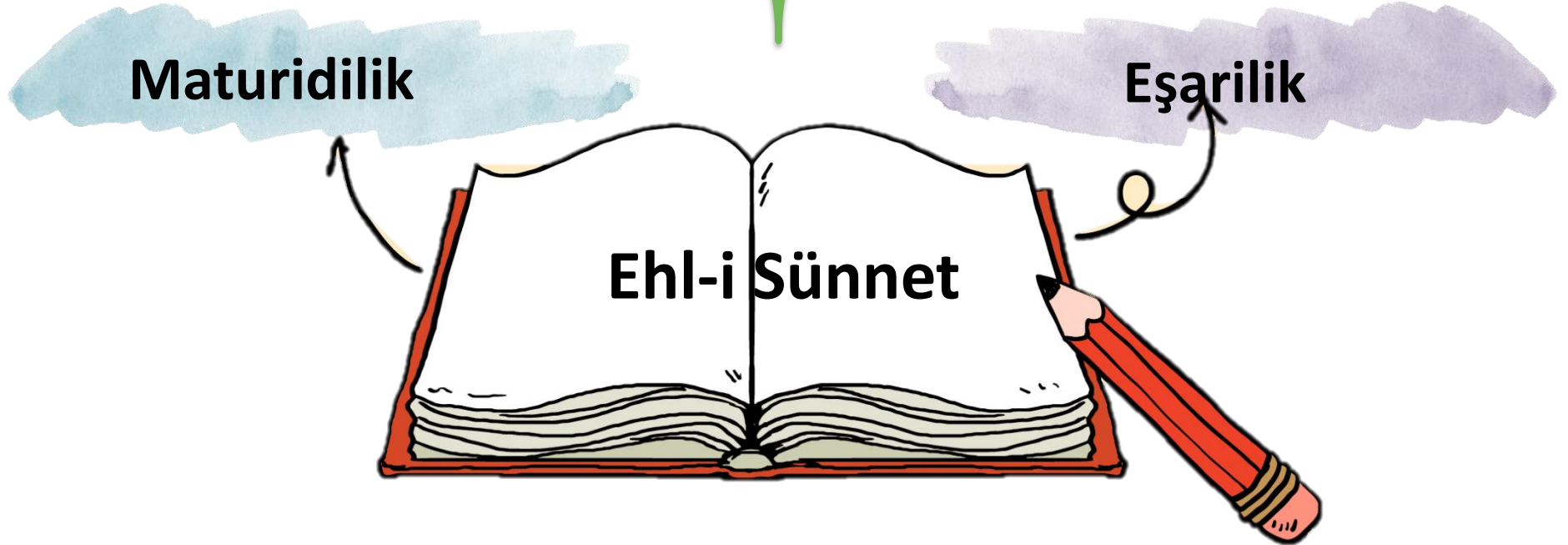
Ehl-i Sünnet

Sünnilik de denir.

Tarih boyunca ve günümüzde Müslümanların çoğunluğu bu mezhebin görüşlerini benimsemiştir.

Hasan Basri'nin (ö.110/728) fikirleri Ehl-i sünnet düşüncesine öncülük ederken; **Ebu Hanife'nin** (ö.150/767) inanç ve amel konusundaki görüşleri ise Ehl-i Sünnet ekolünün şekillenmesinde etkili olmuştur.

Ehl-i sünnet, İslam dininin temel inanç esaslarında genel olarak aynı düşündüğü hâlde bu inanç esaslarının yorumlanması ve açıklanmasında farklı görüşler benimseyerek kendi içerisinde iki ana ekole ayrılmıştır.

İmam Maturidi'nin (862-944, Semerkand) görüş ve düşünceleri çevresinde oluşmuş itikadi ekoldür.

İmam Maturidi, inanç konularında Ebu Hanife'den etkilenmiş, onun eserlerinde geçen konuları ayrıntılarıyla açıklamıştır.

Dinî konuları herhangi bir şüpheyeye yer bırakmayacak şekilde akli ve nakli delillerle ispatlamıştır.

Maturidiliğe göre Allah'ın (c.c.) varlığı ve sıfatları, peygamberlik, ahiret inancı gibi bilgiler akılla kavranabilir.

İnsanlar akıllarını kullanarak davranışlarının iyi ve kötü olup olmadığını kavrayabilir.

İmanın tamamlanması için amel çok önemlidir.

Büyük günah işleyen kimse dinden çıkmaz fakat günahkâr olur, tövbe ederse affedilmesi umulur.

- Maturidilik, özellikle Türkler arasında tanınmış ve kabul edilmiştir.
- Bu mezhep Türkiye, Kuzey Afrika, Orta Asya, Hindistan, Pakistan, Malezya ve Endonezya'yı kapsayan geniş bir coğrafyaya yayılmıştır.

(İmam Maturidi'nin türbesi, Özbekistan)

İmam Eşari'nin (873/Basra-936/Bağdat) görüş ve düşünceleri çevresinde oluşmuş itikadi ekoldür.

İmam Eşari önceleri Mutezile mezhebinin görüşlerini savunmuş daha sonra onlara karşı çıkarak hadis ve sünneti merkeze alan bir yaklaşım benimsemiştir.

Eşarilik, akılcı bakış açısına sahip olan ve bunu gereğinden fazla ön plana çıkaran Mutezile ekolüne bir tepki olarak varlığını devam ettirmiştir.

Eşariliğe göre Allah'ın (c.c.) ahirette müminler tarafından görülmesi mümkündür ve görülecektir.

İyi ve kötü, güzel ve çirkin akıl ile değil ancak vahiy yoluyla bilinebilir.

Eşarilik başta Irak ve Suriye olmak üzere, Hicaz, Horasan, Mısır ve Kuzey Afrika'da yaygınlaşmıştır.

Büyük günah işleyen dinden çıkmaz. Günahı karşılığında cehennemde kalır sonra cennete gider veya Allah (c.c.) isterse onu affeder.

Şia/Şiilik

Hz. Peygamber (s.a.v.)'in vefatından sonra Hz. Ali'yi (r.a.) halifeliğe (**imamet**) en layık kişi olarak gören ve onu meşru halife kabul eden; ondan sonraki halifelerin de onun soyundan gelmesi gerektiğine inanan toplulukların ortak adıdır.

İmamet konusunu inanç esaslarından biridir.

**Hz. Ali'den (r.a.) önce
hilafet makamına
gelenlerin yönetimleri
meşru değildir.**

Şiilere göre

**Hz. Ali'nin (r.a.) imameti
hem ayetlerle hem de
Hz. Peygamber'in (s.a.v.)
vasiyetiyle sabittir.**

**Hz. Ali (r.a.), Hz. Peygamber'den (s.a.v.) sonra insanların
en üstünüdür. O ve çocukları imamete en layıktır.**

Şiiliğin günümüzde iki önemli mezhebi vardır.

İmamiye

Zeydiye

Günümüzde Şiilik denince bu
mezhep anlaşılır.

12. İmam Muhammed
Mehdi'nin ölmediğine,
onun kıyamete yakın
zuhur edecek mehdi
olduğuna inanılır.

İran'ın resmi mezhebidir.

Hz. Ali (r.a.) ile birlikte
onun soyundan gelen 12
imamı, dinin mutlak
otoritesi kabul ederler.

12 imam inancından dolayı "İsnâ
aşeriyye" (12'ciler) de denir.

Dördüncü imam Zeynelabidin'in
oğlu Zeyd'i imam kabul eder.

Onlara göre Hz. Peygamber
(s.a.v.) isim ve şahıs belirterek
kimseyi imam olarak tayin
etmemiştir.

İmamların hatasız ve
günahsız olmadığına,
sayılarının da on iki ile
sınırlandırılmadığına
inanırlar.

Haşimoğullarına mensup, ilim, cesaret
ve takva sahibi bir kimse imametini ilan
ederek imamlığı hak etmiş olur.

Günümüzde Yemen'de
yoğun olarak yaşarlar.

1. Hz. Ali'nin (r.a.) halifeliği döneminde yaşanan siyasi gelişmeler bazı dinî yorumların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Başlangıçta siyasi yorum farklılıklarından kaynaklanan bazı ihtilaflar zamanla itikadi mezhep hüviyetine bürünmüştür.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada sözü edilen itikadi mezheplerden birisidir?

- A) Şafiilik
- B) Malikilik
- C) Hanefilik
- D) Şiilik
- E) Maturidilik

2. I. Ehl-i Sünnet, Sünnilik olarak da isimlendirilir.
II. Türkler çoğunlukla itikatta Maturidi mezhebine mensuptur.
III. İmamiye ve Zeydiye mezhepleri Ehl-i Sünnetin kollarıdır.

Yukarıda mezheplerle ilgili verilen bilgilerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) II ve III
E) I, II ve III

Neler Öğrendik?

- İtikadi ve siyasi mezhepler Hz. Peygamber 'in (s.a.v.) vefatının ardından yaşanan siyasi hadiselerden sonra şekillenmeye başlamıştır.
- **Ehl-i Sünnet** İslam'ı anlama ve yorumlama biçimi olarak Hz. Peygamber'in (s.a.v.) sünnetini ve sahabenin yolunu esas alan mezheptir. **Maturidilik** ve **Eşarilik**, Ehl-i Sünnetin kollarındandır.
- **Şiilik** Hz. Ali'nin (r.a.) imameti konusundaki fikirleriyle ön plana çıkan bir mezheptir. **İmamiye** ve **Zeydiye**, Şiiliğin kollarındandır.

Hazırlayan
Halime KARAMAN